

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN 24 YILLIK ONURLU MÜCADELESİ

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Türkiye İşçi Partisi'nin yirmi dördüncü kuruluş yılı toplantımıza hoş geldiniz.

Bu geceki konuşmamda sizlere Türkiye İşçi Partisinin Dünya ve Türkiye'deki gelişmelere bakış açısını ana çizgileriyle açıklamak istiyorum.

Genel bir değerlendirme olarak diyebiliriz ki, sanıyorum, 1984'e kıyasla 1985 yılına Dünya ve Türkiye açısından daha kötü, Türkiye sol güçleri açısından ise göreceli olarak daha iyi koşullarda girdik. Neden kötü, neden iyi tanımlamaya çalışalım.

Nükleer Savaş Tehlikesi Büyüyor

Hep bildiğimiz gibi dünyanın tartışmasız bir numaralı sorunu nükleer bir dünya savaşının önlenmesi, barışın korunmasıdır. Bu da doğal olarak nükleer silahsızlanma sorununu içermektedir.

Bu ay Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında silahsızlanma görüşmelerine başlanmış bulunuyor. Görüşmelerin başlayacağı haberi çıkar çıkmaz hemen yüreklere biraz su serpildi, iyiye doğru bir gelişme belki olur diye umudun alevi yeniden parladı. Görüşmelerin yeniden başlaması elbette iyi bir haberdi, ama unutulmamalı ki, 1984'de olanlar oldu, yeni görüşmelerle silahlanma durumunun eskisine dönmesi pek olası değil. Amerika'nın Pershing-2 ve Cruise füzelerinin Batı Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi devam ediyor. Reagan yönetimi Sovyetler Birliği'ne karşı istediği silah üstünlüğünü elde edemedi, Sovyetler Birliği kendi füzelerini gerekli gördüğü yerlere konumlandırarak dengeyi yeniden kurdu. Denge yeniden kuruldu ama, eskisinden daha üst düzeyde bir nükleer silahlanma zemini üzerinde kuruldu. Nükleer savaş tehlikesi daha büyük boyutlar kazandı.

Bu noktada, silahlanma yarışını durmadan tırmandıran kimdir, sorusunu sormak ve cevaplamak gerekir. Genel olarak silahlanma yarışına karşı, barışın korunmasından yana olmak barış mücadelesinin başarısı için yeterli değildir. Sorumluyu tesbit etmek ve silahlanmaya karşı, barış için mücadeleyi ona göre yönlendirmek gerekir.

ABD Uzayı da Silahlandırıyor

Kuvvetler dengesinin nükleer silahlanmada bir kademe daha tırmandırılarak kurulmasının sorumluluğu Amerika Birleşik Devletleri'ne aittir. Sovyetler Birliği 1984 yılının son ayına kadar, yani füzelerin yerleştirilmesi tarihine kadar, mevcut durumun dondurulması ve hemen ardından orta menzilli füzelerin sınırlandırılması ve azaltılması görüşmelerine başlanması konusunda ısrar etti; ama ABD yönetimi, Reagan'ın açıkça belirtmekten çekinmediği üzere, "kuvvet konumundan" politika yürütmede, ve bunun için de füzelerini Avrupa'ya yerleştirmede kararlıydı, öyle de yaptı.

Şimdi de Amerika, daha Mart görüşmeleri başlamadan önce, silahsızlanma konusunun silahlanmanın daha da bir üst düzeye tırmandırılmasını öngören bir biçimde ele alınmasını istedi ve bunda ısrarlı görünüyor. Görüşmeler başlamadan önce bunun propagandasını yapmaya koyuldu. Reagan'ın "yıldızlar savaşı" adı takılan uzayı silahlandırma tasarısı epey zamandan beri dünya basınında ve uzman çevrelerde tartışılıyor. Reagan o kadar ısrarlı konuşuyor ki, Sovyetler Birliği uzayın silahlandırılmaması konusunu kapsamıyan hiç bir anlaşmaya girmeyeceğini peşinen açıklama gereğini duydu. Uzayın silahlandırılması konusu ortaya atılalı beri nükleer silahsızlanma konusu sanki ikinci plana itilmiş gibi.

Öyle anlaşılıyor ki, Reagan yönetiminin maksadı Sovyet füzelerini uzayda yakalayıp imha edecek silahları geliştirmek, sonra da nükleer silahları ilk kendisi kullanarak Sovyetler Birliği'nin karşılık vermesine imkân bırakmadan hesabını görmektir. İlerde gerçek hesap nasıl çıkar o tabii başka bir sorun.

İki Bölgede Tehlike: Orta Doğu ve Orta Amerika

Reagan yönetiminin "kuvvet konumundan" işleri yürütmek politikası bir başka yönden de dünya barışını tehdit ediyor. Amerika kendi bencil çıkarlarına uygun görmediği bölgesel, yerel gelişmelere doğrudan veya "yardım" maskesi altında dolaylı askeri müdahalelerde bulunmayı bir politika olarak benimsemiştir. Bu politika ile bir yandan zalim, baskıcı yönetimlere, sosyal adaletsizliğe, işsizliğe ve sefaletle karşı, demokratik, hakçasına bir düzen, insanca bir yaşam için mücadele eden halk hareketlerini bastırmaya çalışıyor, öte yandan da bölgesel savaşlar olasılığına ve bunların nükleer savaşa dönüşmesi tehlikesine yol açıyor. Orta Doğu ve Orta Amerika bu açıdan en duyarlı, kritik olan iki bölgedir. Amerika uyguladığı bu dünya stratejisine göre dünyanın dört bir tarafında askeri üsler, diğer tesisler ve nükleer silah yığınakları oluşturmuştur.

Şu birkaç çizgisi ile özetlediğimiz kadarıyla bile dünya karanlık bir tablo sergilemektedir, ama bu karanlık, karamsarlığa yer verilmemelidir. Tablonun bir de aydınlık yanı vardır çünkü, Reagan yönetimi ve peşinden sürüklediği diğer emperyalist güçler dünyayı kendi egemenlikleri altına almak istemekte, ama bunu başaramamaktadırlar. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler emperyalistlerin her çıkışına karşı tedbir almayı biliyorlar ve barışın güçlü ve etkin koruyucusu ve savunucusu olmayı sürdürüyorlar. Dünyanın gidişinde belirleyici ağırlıklarını artırıyorlar. Kapitalist dünya gittikçe derinleşen ekonomik krizin açmazlarında tepesirirken, sosyalist ülkeler bu krizin kendilerine yansıyan sonuçlarının yarattığı sorunların ve kendi gelişmelerine ilişkin sorunların üstesinden gelerek ekonomilerinin gelişmesini sürdürüyorlar. Dış ticaret geliyor, dış borçlar durumu bir sorun yaratmıyor, iyi gidiyor. Halkın yaşam düzeyi yükseliyor, işsizlik, sefalet diye bir şey bilinmiyor. Gelişmiş sosyalizm düzeyindeki ülkeler bilimsel ve teknik devrimi sanayide uygulamaya yönelerek üretimde yeni bir çağ başlatıyorlar.

Barış ve Sosyalizm Güçleri Belirleyici Olacak

Ekonomi konusunda en önemli olan nokta da şu: Kapitalizmin sorunları kapitalist sistemin doğasından kaynaklanan ve ancak sistemin kökünden değiştirilmesi,

sosyalizme geçilmesiyle çözümlenecek olan sorunlardır; sosyalizmin sorunları ise sistemin değiştirilmesi ile değil, tersine geliştirilmesi, daha yetkin biçimde uygulanmasıyla çözülen ve çözülecek olan sorunlardır. Kapitalizmin gelişme çizgisi giderek aşağıya doğru kaymakta, gerilemekte, sosyalizmin gelişme çizgisi sürekli yükselmekte ve güçlenmektedir.

Üçüncü dünya denilen, sosyal evrimde geri kalmış ülkeler de emperyalizmle, onun sömürü, savaş, silahlanma yarışı politikasıyla mücadele halindedirler. Aralarında özellikle bağlantısız ülkeler grubu önemli bir barış gücü oluşturmaktadır.

Ve nihayet, emperyalist ülkelerin kendi halk kitleleri, savaşa karşı barış için oluşturulan örgütler ve kitlesel barış hareketleri vardır. Bunlar, dünyadaki savaş mı, barış mı mücadelesinde ağırlığı olan unsurlardır. Amerika'nın Avrupa'ya füzelerini yerleştirmeyi sürdürmesinin ikincil bir nedeni de Avrupa'daki barış hareketlerinin itibarını, etkinliğini kırmaktır. Oysa silahlanma yarışındaki olumsuz gelişmelere karşın dünya barış güçlerinde bir gerileme yoktur. 1985'in eylemleri 1984'den planlanmaya başlandı. Emperyalist de olsa hiçbir iktidar dünya kamuoyunun, geniş kitlelerin tutumunu dikkate almadan edemiyor. Reagan'ın son zamanlarda barıştan, silahsızlanmadan yana pozlar alması kalkması boşuna değildir.

Türkiye'nin Konumu

Bu dünya koşullarında Türkiye'nin sergilediği tablo da son derece karanlıktır. Türkiye'nin dış ilişkilerinde gözettiği temel hedef "Batı camiası"ndan, yeni batılı kapitalist ülkeler topluluğundan kopmamak, oraya olabildiğince sıkı yamanmaktır. Bu camiada baş yeri hem nesnel olarak, hem de Türkiye'nin kendi öznel tercihi açısından ABD almaktadır. Türkiye, Reagan yönetiminin Orta Doğu stratejisinin bir aleti durumundadır; büyük kolaylıklar gösterdiği, hizmetine hava alanları, üsler tahsis ettiği Amerikan Çevik Müdahale Kuvvetleri'nin bir işlevi, Basra Körfezinde askeri operasyonlara girişmek ise, diğer bir işlevi de bölgede "istikrarı korumak", yani gerici, baskıcı rejimlere karşı baş gösterecek demokratik halk hareketlerini bastırmaktır. Türkiye bu konuda da ABD ile işbirliği halindedir. Türkiye'nin Amerika'nın onayı ve Irak rejiminin işbirliği ile Irak'da giriştiği askeri operasyonlar Kürt ulusal hareketinin bastırılıp boğulması eylemleridir. Türkiye Amerika'nın Orta Doğu stratejisinin bir aleti olarak bölge barışı ve dolayısıyla dünya barışı için bir tehlike unsuru oluşturmaktadır.

Türkiye Amerika ile ilişkileri başa almakla beraber, Avrupa'dan da vazgeçemez durumdadır; çünkü Amerika önemde ne kadar ağır bassa da coğrafi konumu dolayısıyla Türkiye'nin üyesi olabileceği "Batı camiası" Avrupa Ekonomik Topluluğu'dur. Türkiye Batı kapitalizmi ile politik ve ekonomik olarak en sıkı bir biçimde bütünleşmedikçe Türk kapitalizminin kendi gücü ile ayakta kalamıyacağı kanısına Türk burjuvazisi çoktan varmıştır.

Oysa 1983 genel seçimlerine ve 1984'ün katılan parti sayısı artırılmış yerel seçimlerine rağmen Avrupa Türkiye'yi parlamenter demokratik rejime geçmiş saymamaktadır. AET ile donmuş ilişkilerde bir değişiklik olmamıştır. Yakın zamanlarda İngiltere ve Federal Almanya'nın girişimleriyle AET'nin dört yıldır bloke etmiş bulunduğu kredinin serbest bırakılması ve Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'nda

dönem başkanlığının Türkiye'ye verilmesi konusunda kimi yumuşama belirtileri belirmişse de Avrupa demokratik kamuoyu ve politik çevreleri Türkiye'de demokrasi ve insan hakları konularında tatmin edilmiş olmaktan uzaktır. Faşist cunta Türkiye'sini Avrupa'da gerici politik güçler ve NATO çevreleri desteklemektedirler.

Yunanistan ile ilişkiler ve Ege'deki durum daha da gerginleşmiştir. Bu artan gerginliğin verdiği sonuç Türkiye ile Yunanistan arasında silahlanma yarışının hızlanmasıdır. Yunanistan'ın Ege adalarını silahlandırmasıyla Nato'nun Ege'den ikinci bir savunma hattı geçirme tasarısı üst üste çakışmaktadır. Yunanistan'ın Ege adalarının kara sularını 12 mile çıkarma niyeti karşısında Türkiye böyle bir hareketi savaş nedeni sayacağını ilan etmektedir. Ege yeni bir çıbanbaşı olabilir. Şu değindiğimiz gelişmeler bölge barışına, dolayısıyla da dünya barışına hizmet eder cinsten değildir.

Türkiye'nin ulusal çıkarlarına yararlı ilişkileri kolayca ve güvenle geliştirebileceği ülkelerin başında Sovyetler Birliği gelir. İyi ilişkileri geliştirmenin tarihsel temeli de bundan altmış küsur yıl önce, ulusal bağımsızlık savaşının verildiği yıllarda ve sonrasında oluşturulmuştur. Sovyetler Birliği bu temelin sağlamaştırılmasını ve bu temel üzerinde çok yanlı iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin geliştirilmesini arzulamaktadır. Ne var ki, Türkiye'nin Nato ve ABD ile nesnel olduğu kadar öznel bağlantıları ve Türk burjuvazisinin kökleşmiş anti-komünizmi böylesine verimli ilişkilerin gelişmesini engelliyor. Özal hükümeti Sovyetler Birliği'ne yalnızca Türk ihracatı için çok geniş potansiyel bir pazar olarak bakıyor, politik yakınlaşma adımları atmıya hiç yanaşmıyor. Ekonomik ilişkilerin ancak politik ilişkilerle birlikte tam bir verimlilikle gelişebileceğini gözden kaçırıyor veya bilmemezlikten geliyor.

Türkiye: Politik ve Ekonomik Çöküntü Tablosu

İç durumuna gelince, Türkiye tam bir batık ülke tablosu çiziyor. Politik ve ekonomik çöküntünün bütün alarm sinyalleri görülüyor. Hükümet ve iktidar partisi içi anlaşmazlık ve çekişmelerle, büyük rüşvet ve hemen her alanda büyük yolsuzluk olaylarıyla, ödendikçe azalacağına durmadan artan dış borçlarla, devlet gelirlerini ipotek altına alan çeşitli iç borçlanmaları ve yıldan yıla büyüyen bütçe açıklarıyla politik iktidar bir çöküntüye gidişin bütün belirtilerini göstermektedir. Aşağı çekileceği vaat edilirken yukarı fırlayan enflasyon, batık kredilerle sallanan bankacılık sistemi, iflas durumuna gelip kurtarılmayı bekliyen yüzlerce şirket, Türk Lirası'nın sürekli değer yitirisi ve sürekli yapılan resmi zamlar, ihracatta zorlanış, yatırımların gerilemesi, işsizliğin sürekli artması ve halkın sürekli yoksullaşması olguları ekonominin benzeri bir çöküntüde olduğunun işaretleridir. Ve bütün bu koşulların sonucu olarak da ahlak ölçülerinde, sosyal değerlerde yozlaşma ve çöküntü, suç işlemlerde artış, maddi sefaletin yanında manevi sefalet.

Tablonun Diğer Aydınlik Yanı

Bununla beraber, Türkiye'nin bu karanlık tablosunun da henüz fazla ışımaya da bir aydınlık yanı var. Ülkenin üzerine çökmüş sessizlik bulutu giderek sıyrılıyor. Halk şikâyetlerini daha yüksek sesle söylüyor şu günlerde. Parlamento dışı muhalefetin sesi daha fazla duyulmaya başladı. Hükümet ve büyük sermaye ile uzlaşmaya alışkın

Türk-İş Konfederasyonu bile protesto sesini yükseltmek zorunluluğunu duyuyor, çünkü gerçek ücretler sürekli düşüyor ve yasaların sözde tanıdığı kısıtlı işçi haklarının ve sendikal yetkilerin hiçbir değer taşımadığı pratikte açıkça ortaya çıkmış bulunuyor. İşçiler kızgın. Yoksullaşan emekçi kitleler kızgın. Küçük bir mutlu azınlığın dışında halinden memnun olan yok. Sınıf mücadelesinin yükselmesinin maddi koşulları var, öznel koşulları da oluşuyor.

Bütün denetim, baskı, işkence ve cezalandırmalara karşın cunta ve onun sivil hükümeti işçileri, geniş emekçi yığınları, aydınları, gençliği ve Kürt halkını sindirebilmiş, susturabilmiş değildir. Faşizm, direnci ve mücadeleyi yok edemedi, edemeyecek de.

Böyle bir ortamda Türkiye sol güçlerinin ilk ciddi ve tutarlı cepheleşme hareketi oluştu. Altı parti tarafından “Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik”i kuruldu. Bu aynı zamanda Türkiye işçi sınıfı hareketiyle Kürt ulusal kurtuluş hareketi arasında bir politik ittifaktır. Girişimin taşıdığı önem açıktır.

Türkiye'nin karanlık tablosu bu gelişimle de biraz aydınlanmıştır; çünkü Türkiye'yi faşist cunta rejiminden kurtaracak olan, ulusal ve toplumsal kurtuluş yolunu açacak güç, örgütlü sol güçlerin birliği ve onların bir cephe örgütlenmesiyle hareketlenip yönlendirecekleri geniş kitlelerdir; işçi sınıfı ve toplumsal güçlerdir. Geniş kitlelerin örgütlenmesi ve yönlendirilmesine esasen örgütlenmiş, belli bir mücadele deneyimi kazanmış kesimlerden başlanır. Sol Birlik'in kurucu altı partiyle kalmaması, ileride yeni örgütlerin katılmasıyla genişlemesi beklenir.

Sol Birlik iki belge üzerinde anlaşmaya varmıştır: Demokratik Güçbirliği Platformu ve Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik Deklarasyonu. Biri güncel, ivedi istemler üzerinde anlaşmayı, diğeri ise birinciler gerçekleştikten sonraki mücadele hedeflerini dile getiriyor. Birinci evrenin ana hedefi faşist iktidarın yıkılması, onun sivil hükümeti ve göstermelik parlamentosu dağıtıldıktan sonra toplumun ileriye doğru gelişmesine açık demokratik hükümetin kurulmasıdır. Demokrasinin geliştirilebilmesi ve sağlam temellere oturtulabilmesi için bundan sonraki en büyük sorun, emperyalizmin işbirlikçisi tekeli sermaye ile mütteliklerinin oluşturduğu küçük azınlığın toplum üzerindeki ekonomik, politik ve ideolojik egemenliklerine son vermek, toplumun diğer bütün sınıf ve katmanlarını bu çok yönlü tahakkümden kurtarmaktır. Bu maksatla, tekeli sermayenin elindeki büyük üretim, değişim ve ulaşım araçlarını kamulaştırarak onun çok yönlü egemenliğinin maddi temelini yok edecek, emperyalizmle ekonomik, politik, askeri tüm bağımlılık ilişkilerini tasfiye edecek, Kürt halkının kendi kaderini özgürce belirleme hakkını tanıyacak ve gerçekleştirecek, köklü bir toprak-devrimini başaracak devrimci, demokratik bir iktidarın oluşturulması gerekecektir. Faşizmin yıkılması ve ileriye yönelik demokratik bir hükümetin kurulmasından sonra, Sol Birlik'in altı partisinden de içinde bulunduğu devrimci güçler böyle bir iktidarın gerçekleştirilmesi doğrultusunda mücadeleyi derinleştirerek işçi sınıfının öncülüğünde sürdürecektir.

Bu perspektif içinde şimdi Sol Birlik dikkatini ve çabalarını birinci evrenin, faşizmin devrilmesine ilişkin güncel, somut istemleri üzerinde yoğunlaştırmak durumundadır. Bu maksatla en geniş yelpazede demokrasi ve barış güçlerini toparlamaya çalışacaktır.

1984 yılı sona ermeden önce Türkiye solunda bir gelişme daha kaydedilmiştir. Sol Birlik'in altı partisinden ikisi, Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi politik birlik doğrultusunda karar alarak bir basın açıklaması yayınladılar. Bu Türkiye işçi sınıfı hareketinin politik birliğe doğru adım atması demektir.

Güncel Görev: İşçi Sınıfının Politik Birliği

Her ülkede işçi sınıfının politik birliği önemlidir, çünkü işçi sınıfı tarihsel işlevi sınıf mücadelesine öncülük etmek olan devrimci sınıftır. Türkiye koşullarında bu sorun daha da önem kazanmaktadır. Şu nedenle ki, Türkiye'de söz konusu olan, işçi sınıfı hareketinin Marksist-Leninist olan bir partiyle olmıyan bir parti arasında bölünüşü değildir. Marksist-Leninist hareketin kendisinin içten ayrılmış, birbirine zıt olmayan örgütlenmelere yol açmış olması durumu vardır.

Bu durum Türkiye'ye özgü tarihsel koşulların bir sonucudur. 1950'lerin ilk yıllarında iktidarın büyük bir saldırısına uğrayan işçi sınıfı hareketinde bir dağınıklık ve kesinti meydana gelmiş ve hareket 1970 sonrasına kadar yurt içinde gereğince toparlanamamıştır. Bu arada, 1961'de yeni bir anayasa kabulü ile legal bir işçi sınıfı partisi kurma olanağı belirdi. Türkiye İşçi Partisi bu olanağı değerlendirdi ve demokratik hak ve özgürlükleri geliştirme yönünde verdiği tutarlı, inatçı ve cesur mücadele ile Marksist-Leninist çizgide bir parti olma yoluna girdi ve ilerledi. Bilimsel Sosyalizmi Türkiye politik yaşamına sokmayı ve yerleştirmeyi başardı.

Ayrı örgütlenmelere neden olan tarihsel koşullar artık geçmişe mal olmuştur. Faşist cunta Türkiye'sinde işçi sınıfı hareketinin politik birliği daha da büyük bir güncellik ve ivedilik kazanmıştır. Politik birlik, bir yandan tüm kademelerde en yakın bir iş ve eylem birliğini geliştirirken, öte yandan birliğin gerçekleştirilmesine yönelik ideolojik, politik örgütsel çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir. Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi bu konudaki kararlılıklarını açıklamışlardır.

Politik birliğin gerçekleşmesi Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihinde bir menzile taşı olacak, yeni bir aşamayı açacaktır. Politik birliğin sonucu işçi sınıfı hareketinin demokratik güçleri toparlayıcı bir çekim merkezi olma etkisi artacaktır.

İşin henüz başlangıcında olduğumuzun bilincindeyiz. Temel sorun varılan anlaşmaları, alınan kararları uygulamaya geçirebilmektir. Sınıf mücadelesini pratikte örgütleyip yönlendirebilmektir, bunlar başarılması çok çetin işlerdir. Ne var ki, faşizme ve emperyalizme karşı mücadele ve bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak dünyanın her yerinde ve her zaman büyük zorlukların üstesinden gelinmesini gerektirmiştir ve gerektirmektedir. Türkiye sol güçleri de aynı çetin yollardan geçerek başarıya ulaşacaklardır, ulaşmak zorundadırlar, çünkü başka çıkar yol yoktur, örgütlü, birleşik halk yenilmez.

Çark Başak, Sayı 29 (106), Mart 1985